

Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.1.1

1. Γ
2. Ε
3. Α
4. Δ
5. Β

A.1.2

Μετοχικές επιχειρήσεις: (Τεύχος Α΄, σελ. 156: «Παράλληλα με το πιστωτικό σύστημα... χρήμα για να επεκταθούν»)

Τριπλή Συμμαχία: (Τεύχος Β΄, σελ. 54: «Στις αρχές του... την Αγγλία και τη Ρωσία»)

Νιού Ντήλ (New Deal): (Τεύχος Β΄, σελ. 166: «Στα 1932 εκλέγεται πρόεδρος... την αναθέρμανση της οικονομίας»)

Σύμφωνο Ρίμπεντροπ – Μολότωφ: (Τεύχος Β΄, σελ. 156: «Για να αποφύγει (ενν. ο Χίτλερ), σε περίπτωση πολέμου, τη σύγκρουση... των διαφόρων κρατών της Ανατολικής Ευρώπης»)

A.2.1

Η απάντηση βρίσκεται στο σχολικό, Τεύχος Α΄, σελ. 156: «Αλλά ξεκινώντας την Επανάσταση οι Έλληνες... βρίσκουμε στην αλληλογραφία του Μαυροκορδάτου κ.ά»

A.2.2

Η απάντηση βρίσκεται στο σχολικό, Τεύχος Β΄, σελ. 92: «Κατά τη διάρκεια του πολέμου... δεν την αναγνώρισε»

B1

Τα παρατιθέμενα απόσπασματα σκιαγραφούν (Παράθεμα Α) ή αντικατοπτρίζουν άμεσα (Παράθεμα Β) τη συνολική δυσαρέσκεια των κοινωνικών τάξεων του ελληνικού λαού και τα προβλήματά του στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου}, τα οποία σταδιακά οδήγησαν στην αντίδραση και στο κίνημα του Στρατιωτικού Συνδέσμου στο Γουδί (15-8-1909). Τα παραθέματα ενδυναμώνουν και ενισχύουν την ιστορική αφήγηση του σχολικού βιβλίου, ειδικότερα στο σημείο όπου γίνεται αναφορά στην ανάγκη βελτίωσης της ελληνικής κοινωνίας σε όλους τους τομείς.

Συγκεκριμένα:

- Η χρεοκοπία του 1893 και η εγκαθίδρυση του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ) το 1898 αποτελούσαν ταπείνωση για το έθνος και ενοχλούσαν ιδιαίτερα την αστική τάξη (*σχολικό βιβλίο*).

- Η ταπεινωτική ήττα του 1897 αποτελούσε όνειδος για τον ελληνικό στρατό και ιδιαίτερα για τους αξιωματικούς του, οι οποίοι διαπίστωσαν πόσο διαλυτική ήταν η παρουσία του διαδόχου και των πριγκίπων σ' αυτό (*σχολικό βιβλίο*). Διάφορες κοινωνικές ομάδες θεωρούσαν ότι ο στρατός της χώρας είχε περιέλθει σε καθεστώς αδράνειας και αδιαφορίας και ως υπεύθυνες γι' αυτό θεωρούσαν τις κυβερνήσεις που εναλλάσσονταν στην εξουσία, οι οποίες τελούσαν σε καθεστώς ανοχής και ενθάρρυνσης από μέρους της Αυλής (*φοιτητές*). Κατηγορούσαν μάλιστα ξεκάθαρα τις κυβερνήσεις και την Αυλή για τα προβλήματα που αντιμετώπισε ο ελληνικός λαός μετά την προσβλητική ήττα στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 (*φοιτητές*).

- Η εξέγερση στην Κρήτη (το Κίνημα του Θέρισου στα 1905), που στρεφόταν ενάντια στις αυταρχικές τάσεις του πρίγκιπα Γεωργίου, υπήρξε ερέθισμα για έντονη κριτική της δυναστείας των Γλύξμπουργκ (*σχολικό βιβλίο*).

- Η επικράτηση των Νεοτούρκων (1908) αποτελούσε παράδειγμα για μια προσπάθεια ανανέωσης της πολιτικής ζωής της Ελλάδας (*σχολικό βιβλίο*). Το κίνημα των Νεοτούρκων επηρέασε ως γεγονός καθεαυτό τους Έλληνες στρατιωτικούς, οι οποίοι εμπνέονταν μια ανάλογη «ελληνική επανάσταση», ενώ παράλληλα εμφορούνταν και από συναισθήματα οργής, απελπισίας και αγανάκτησης απέναντι στους συμβιβασμούς των πολιτικών (*Α. Βακαλόπουλος*).

- Την ίδια εποχή η ελληνική πολιτική ηγεσία είχε ακόμη άλυτα εθνικά ζητήματα. Αδυνατούσε να βοηθήσει τους Έλληνες της Μακεδονίας και της Θράκης, που

απειλούνταν με εκτουρκισμό ή μετοικεσία, σύμφωνα με τα διαφαινόμενα σχέδια των Νεοτούρκων (*σχολικό βιβλίο*).

- Επίσης, δεν τολμούσε να δεχτεί την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα που οι Κρήτες μαχητικά την επιδίωξαν και η ελληνική κοινή γνώμη ένθερμα την αποδεχόταν. Η Ελλάδα τήρησε τότε «άψογη στάση» που αύξησε την αντιδημοτικότητα της κυβέρνησης (*σχολικό βιβλίο*).

- Γενικά στην περίοδο 1898-1909 υπήρξε πολιτική αστάθεια, καθώς τα κόμματα δεν εμφάνιζαν συγκροτημένο πρόγραμμα με την πολιτική και τους στόχους τους. Προσωποπαγή κυρίως, και προσκολλημένα στη νοοτροπία της «επαναστατικής ολιγαρχίας», δεν αντιλαμβάνονται ή αδιαφορούν απέναντι σε όλα εκείνα τα προβλήματα που καθιστούν αναγκαία και άμεση την αλλαγή (*A. Βακαλόπουλος*). Πρωταγωνιστική πολιτική φυσιογνωμία κατά την προαναφερθείσα περίοδο υπήρξε κυρίως ο Γ. Θεοτόκης, ένας πολιτικός με ήθος αλλά μάλλον χωρίς ιδιαίτερες πολιτικές ικανότητες. Η πολιτική του συνίστατο στην αλήθεια, την ευθυκρισία, τη διπλωματική ευστροφία αλλά και στην καταλυτική αβουλία και νοχέλειά του για τις κατώτερες κοινωνικές τάξεις, τις οποίες δεν ανακούφισε οικονομικά (*A. Βακαλόπουλος*)

- Παράλληλα διατυπώνονταν από πολλές πλευρές του πνευματικού κόσμου επικρίσεις και διαμαρτυρίες για την όλη πορεία της ελληνικής κοινωνίας που χρειαζόταν βελτίωση (οικονομική, κοινωνική, εκπαιδευτική, πολιτική) (*σχολικό βιβλίο*). Η οικονομία της χώρας και οι γενικότεροι κυβερνητικοί σχεδιασμοί κρίνονταν ανεπαρκείς. Εκφραζόταν έτσι έντονα το αίτημα για αλλαγή του φορολογικού συστήματος, ώστε να μην απομυζεί από τους πολίτες τον ελάχιστο κόπο τους, και τον τερματισμό της συναλλαγής και των πελατειακών σχέσεων, που οδηγούν στην εξουσία «κηφήνες» πολιτικούς, αδιάφορους για τα προβλήματα του λαού (*φοιτητές*). Από την άλλη, η κριτική της κοινωνίας επικεντρωνόταν και στο σύστημα κακοδιοίκησης του κράτους από τους εκάστοτε πολιτικούς που είχε ως αποτέλεσμα το έντονο μεταναστευτικό ρεύμα, λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και των στερήσεων (*φοιτητές*). Επιπλέον, οι πολίτες διαπίστωναν τη συνεχή εκμετάλλευση του λαού, ο οποίος πλήττεται έντονα και από την εξάπλωση του ληστρικού κύματος και το «στραγγαλισμό της δικαιοσύνης» (*φοιτητές*). Τέλος, η ήδη βραδέως αναπτυσσόμενη ελληνική βιομηχανία διερχόταν κρίση (*A. Βακαλόπουλος*).

- Ως αποτέλεσμα, ο λαός δυσανασχετούσε με την κακοδιοίκηση της χώρας και τους μηχανισμούς εξουσίας που χρησιμοποιούσαν τα τότε κυβερνώντα κόμματα και

επομένως το αίτημα την αλλαγής ήταν καθολικό (*A. Βακαλόπουλος*). Οι κοινωνικές τάξεις ζητούσαν αλλαγές σε όλους τους τομείς και τόνιζαν τη δυναμική απόφασή τους να πιάσουν για την υλοποίηση των αιτημάτων τους (*φοιτητές*). Το προετοιμαζόμενο λοιπόν κίνημα είχε πολλούς λόγους για να ξεσπάσει.

B2

Τα παρατιθέμενα αποσπάσματα συμπληρώνουν και ενδυναμώνουν την αφήγηση του σχολικού βιβλίου (Τεύχος Β΄ σελ. 66-67), όσον αφορά τις –σε πολλαπλά επίπεδα– συνέπειες του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου.

Συγκεκριμένα:

- Οι δυτικοί σύμμαχοι είχαν νικήσει αλλά με μεγάλο τίμημα. Εκατομμύρια νεκροί, εκατομμύρια τραυματίες και ακρωτηριασμένοι, ανεξακρίβωτος αριθμός θυμάτων ανάμεσα στον άμαχο πληθυσμό κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων από τις οβίδες, τις επιδημίες και την πείνα (*σχολικό βιβλίο*). Το τίμημα του πολέμου υπήρξε τραγικό. Ενδεικτικά στοιχεία για το παραπάνω: 5 εκ. νεκροί Ρώσοι, 2 εκ. Γερμανοί, 1,4 εκ. Γάλλοι, 1,2 εκ. Αυστριακοί και Ούγγροι κ.ά (*παράθεμα Α*), και από την άλλη μια ολόκληρη γενιά επιζώντων που έζησε την απελπισία, το θάνατο και το φόβο, και είδε τους λαούς να αλληλοσπαράζονται χωρίς να καταλαβαίνουν ουσιαστικά το λόγο (*παράθεμα Γ*).

- Από την άλλη η καπιταλιστική Ευρώπη του 19^{ου} αι., δανειστής ολόκληρου του κόσμου, είναι τώρα χρεωμένη στις Ενωμένες Πολιτείες και οι δημόσιες οικονομίες των κρατών της είναι κλονισμένες (*σχολικό βιβλίο*). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα πολεμικά χρέη αγγίζουν τα 750 δις. Γαλλικά φράγκα, ενώ παράλληλα το 1919 το δημόσιο χρέος της Γαλλίας φτάνει τα 219 δις. Γαλλικά φράγκα, ενώ της Αγγλίας το 1 δισ.875 εκ. λίβρες στερλίνες (*παράθεμα Β*).

- Οι υλικές καταστροφές (γαίες, εργοστάσια, σιδηροδρομικές γραμμές) επηρεάζουν ουσιαστικά την παραγωγή, η οποία μειώνεται σχεδόν στο μισό σε σχέση με την προπολεμική περίοδο. Αυτό ευνοεί τις νέες εξωευρωπαϊκές δυνάμεις, κυρίως την Ιαπωνία και τις Ε.Π.Α. Τέλος, στον ηθικό τομέα η φρίκη του πολέμου προκαλεί μια συγκλονιστική κρίση συνείδησης στους Ευρωπαίους: άρνηση των παραδοσιακών αξιών, φυγή στο παράλογο (απ' όπου θα πηγάζει σε λίγο το κύμα του υπερρεαλισμού στην τέχνη και τη λογοτεχνία), αμφισβήτηση της κατεστημένης κοινωνικής τάξης και αναζήτηση διεξόδου στη γενική ανατροπή (*σχολικό βιβλίο*). Ειδικότερα, οι νέοι που

έζησαν και πολέμησαν μέσα στις εκατόμβες των νεκρών, προβληματίζονται πάνω στην αιτία και την αξία των πολέμων, τη φύση της επιστήμης και την ηθική που αυτή προβάλλει κατασκευάζοντας όπλα θανάτου, την ευθύνη τους απέναντι στους προγενέστερους (αλλά και τους επιγόνους τους), και την ανυπαρξία ανθρωπιστικών ιδεωδών και ιδανικών. Τα αδιέξοδα αυτά αντανακλώνται και εκφράζονται μέσα και από έργα τέχνης, όπως αυτό του Ε.Μ.Ρεμάρκ (*παράθεμα Γ*)